

Kuopion kaupunki
Kaupunkiympäristön palvelualue
Kunnallistekninen suunnittelu
PL 1097 (Suokatu 42)
70111 Kuopio

Yhteysviranomaisen lausunto Kuopion kaupungin Heinjoen ylijäämämaiden läjitysalueen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Kuopion kaupunki (hankkeesta vastaava) on 8.9.2017 toimittanut Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle (yhteysviranomainen) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994, YVA-laki) mukaisen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen, joka koskee Heinjoen alueella suunniteltua ylijäämämaiden läjitysalueita.

Valtioneuvoston ympäristövaikutusten arviointimenettelystä antaman asetuksen (713/2006, YVA-asetus) 6 §:n hankeluettelon kohdan 11 d mukaisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely) sovelletaan muiden kuin a tai c alakohdissa tarkoitettujen jätteiden kaatopaikkoihin, jotka on mitoitettu vähintään 50 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle. YVA-asetuksen 8 §:n 1 momentin kohdan 1 mukaisesti hankkeen yhteysviranomaisena toimii ELY-keskus.

Hankkeen perustiedot

Hankkeen nimi

Kuopion kaupungin Heinjoen ylijäämämaiden läjitysalue, Kuopio.

Hankkeesta vastaava

Kuopion kaupunki, kaupunkiympäristön palvelualue. Yhteyshenkilö: Juha Karppinen, puh. 044 718 5070, juha.karppinen(at)kuopio.fi.

YVA-konsultti

Sweco Ympäristö Oy. Yhteyshenkilö: Patrick Hublin, puh. 040 487 9510, patrick.hublin(at)sweco.fi.

Yhteysviranomainen

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue, Kallanranta 11, PL 2000, 70101 Kuopio. Yhteyshenkilö: Olli Hirsimäki, sähköposti olli.hirsimaki(at)ely-keskus.fi, puh. 0295 016 554.

Hankkeen tarkoitus, sijainti ja tutkittavat toteutusvaihtoehdot

Kuopion kaupunki suunnittelee uutta ylijäämämaiden läjitysalueita Hiltulanlahteen Heinjoelle. Hankealue sijoittuu kaupungin omistamalle maalle rautatien ja entisen viitostien väliselle alueelle moottoriradan ja ampumaradan eteläpuolelle. Läjityshankealueen pinta-ala on noin 63 hehtaaria. Alueella ei käsitellä maa-aineksia, vaan kyseessä on niiden loppusijoituspaikka. Alueelle tullaan sijoittamaan puhtaita pintamaita, liejuja, ym. rakentamiseen kelpaamatonta maa-ainesta. Alueelle voidaan sijoittaa myös maa-aineksia, joiden haitta-aineiden pitoisuudet alittavat valtioneuvoston asetuksen 214/2007 mukaiset alemmat ohjearvot. YVA-menettelyssä selvittävät ja arvioitavat hankevaihtoehdot ovat:

VE0: uutta läjitysalueita ei toteuteta Heinjoella ja nykyinen läjitystoiminta on loppunut

VE1: uuden alueen läjitysmäärä on 3 milj. m³ ja käyttöaika n. 10 vuotta

VE2: uuden alueen läjitysmäärä on 6 milj. m³ ja käyttöaika n. 20 vuotta

YVA-menettelyn kuvaus ja hankkeen vaatimat lupa- ja hyväksymispäätökset

YVA-menettelyn kulku

YVA-menettelyn tarkoitusta, sisältöä ja kulkua koskevat säännökset on kirjattu YVA-lakiin ja YVA-asetukseen.

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä on uudistunut ja uusi YVA-laki (252/2017) on astunut voimaan 16.5.2017 alkaen. Lain siirtymäsäännöksissä todetaan, että lain voimaan tullessa voimassa olevia säännöksiä sovelletaan hankkeeseen tai hankkeen muutokseen, jonka ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta on ennen tämän lain voimaantuloa tiedotettu kuuluttamalla. Näin ollen tässä hankkeessa sovelletaan vanhaa YVA-lakia ja -asetusta.

YVA-lain 1 §:n mukaan arviointimenettelyn tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä kansalaisten tiedonsaanti- ja osallistumismahdollisuuksia.

YVA-lain 4 §:n 1 momentin mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavista hankkeista ja niiden muutoksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tämän lisäksi arviointimenettelyä voidaan YVA-lain 4 §:n 2 momentin mukaisesti soveltaa yksittäistapauksissa myös muihin kuin asetuksessa mainittuihin hankkeisiin.

YVA-menettely alkaa, kun hankkeesta vastaava toimittaa ympäristövaikutusten arviointiohjelman (YVA-ohjelma) yhteysviranomaiselle. Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, miten arviointi tullaan suorittamaan ja osallistuminen järjestämään. Yhteysviranomaisen tiedottaa menettelyn vireilletulosta, asettaa ohjelman nähtävillä ja varaa mahdollisuuden mielipiteiden ja lausuntojen antamiseen.

Nähtävilläolon päätyttyä yhteysviranomaisen antaa ohjelmasta oman lausuntonsa. Yhteysviranomaisen lausunnossa esitetään, miltä osin arviointiohjelmaa on

mahdollisesti tarkistettava. Yhteysviranomaisen toimittaa lausuntonsa hankkeesta vastaavalle ja liittää mukaan myös kaikki muut ohjelmasta saamansa lausunnot ja mielipiteet.

Ohjelmavaiheen jälkeen hankkeesta vastaava arvioi hankkeensa ympäristövaikutukset. Arvioinnin pohjana käytetään arviointiohjelmaa sekä yhteysviranomaisen siitä antamaa lausuntoa. Arvioinnin tulokset hankkeesta vastaava kokoaa ympäristövaikutusten arviointiselostukseksi (YVA-selostus), joka toimitetaan yhteysviranomaiselle.

Yhteysviranomaisen tiedottaa arviointiselostuksen valmistumisesta, asettaa sen nähtäville ja varaa mahdollisuuden mielipiteiden ja lausuntojen antamiseen. Nähtävilläolovaiheen päätyttyä yhteysviranomaisen antaa oman lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä. YVA-menettely päättyy, kun yhteysviranomaisen toimittaa arviointiselostusta koskevan lausuntonsa sekä muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle.

YVA-menettelyssä ei myönnetä lupaa hankkeen toteuttamiselle, vaan se on päätöksentekoa edeltävää valmistelua – asioiden selvittämistä tulevaa päätöksentekoa varten. YVA-menettelyssä keskeistä on tunnistaa ja sen jälkeen arvioida hankkeen merkittävimmät ympäristövaikutukset.

Hankkeen edellyttämät luvat ja päätökset sekä keskeinen lainsäädäntö

YVA-menettely ei ole lupaprosessi vaan luvitusta edeltävä vaihe. Kuopion kaupungin Heinjoen ylijäämämaiden läjitysalue vaatii ympäristöluvassa. Ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisessa ympäristöluvassa käsitellään kattavasti toiminnan ympäristövaikutuksiin liittyviä keskeisiä asioita, joita ovat mm. vesistö- ja ilmapäästöt sekä melua, tärinää ja pölyämistä koskevat asiat. Lupaviranomaisena toimii Itä-Suomen aluehallintovirasto.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti maakuntakaava ohjaa toimintojen sijoittelua silloin, kun alueella ei ole voimassa yleis- tai asemakaavaa. Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista. Maakuntakaavan laatimisesta vastaa Pohjois-Savon liitto.

Suunnittelualueella on voimassa Kuopion keskeisen kaupunkialueen yleiskaava vuodelta 2001. Samanaikaisesti YVA-menettelyn aikana Kuopion kaupunki on laatinut Heinjoen alueella osayleiskaavaa. Kaavaehdotus on tarkoitus hyväksyä vuoden 2018 alussa. Hankealueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Alueelle rakennettavan infrastruktuurin toteuttaminen voi edellyttää myös maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisia rakennus- tai toimenpidelupia. Nämä luvat käsittelee Kuopion kaupungin rakennusvalvontaviranomainen. Lupaharkinnan yhteydessä rakennusvalvontaviranomainen varmistaa muun ohessa sen, että kaavoitukselliset edellytykset rakentamiselle ovat olemassa.

Luonnonsuojelulain (1096/1996) mukaisia poikkeuslupien tarvetta alueella ei ole.

YVA-lain 13 §:n 1 momentin mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen tai tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. YVA-lain 13 §:n 2 momentin mukaisesti hanketta koskevasta lupapäätöksestä tai siihen rinnastettavasta muusta päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon.

YVA-lain 5 §:n 1 momentin mukaisesti yhteysviranomaisen, kaavaa laativan kunnan sekä hankkeesta vastaavan on oltava riittävässä yhteistyössä hankkeen arviointimenettelyn ja kaavoituksen yhteensovittamiseksi. Kuten jo todettu, on Kuopion kaupunki samanaikaisesti YVA-menettelyn kanssa laatinut Heinjoen osayleiskaavaa. Osayleiskaavaprosessissa on hyödynnetty muun muassa YVA-menettelyssä syntynyttä tietoa. Lisäksi mm. kaavoitusta ja YVA-menettelyä koskevat nähtävilläpitoaikataulut on toteutettu lähes samanaikaisina. Sekä ohjelma- että selostusvaiheessa yleisötilaisuudet ovat olleet yhteiset. Yhteysviranomaisella on ollut mahdollisuus osallistua kaavan laatimiseen liittyviin viranomaisneuvotteluihin. YVA-menettelyn aikana pidetyissä neuvotteluissa on käsitelty myös osayleiskaavan laatimista.

Arviointiselostuksesta tiedottaminen ja kuuleminen

Pohjois-Savon ELY-keskus on kuuluttanut arviointiselostuksen nähtävilläolosta. Kuopion kaupungin ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen virallisilla ilmoitustauluilla 18.9.-18.10.2017 välisenä aikana. Kuulutus on julkaistu Kuopion alueella yleisesti leviävässä lehdessä (Savon Sanomat) 16.9.2017. Edellä mainittujen lisäksi ELY-keskus on tiedottanut YVA-selostuksen vireilletulosta 13.9.2017 lehdistötiedotteella ja omilla verkkosivuillaan www.ely-keskus.fi/pohjois-savo.

Arviointiselostus liitteineen on ollut 15.9.2017 lähtien nähtävänä verkossa osoitteessa www.ymparisto.fi/heinjoenlajitysalueyva. Lisäksi arviointiselostus liitteineen on ollut 18.9.2017 lähtien nähtävillä Kuopion valtuustotalolla (Suokatu 42) sekä Pohjois-Savon ELY-keskuksessa (Kallanranta 11, Kuopio).

Yhteysviranomainen on pyytänyt selostuksesta lausuntoja ja mielipiteitä 18.10.2017 mennessä. Hanketta ja YVA-selostusta koskeva yleisötilaisuus on järjestetty Hiltulanlahden koululla 3.10.2017.

Yhteenveto yhteysviranomaiselle toimitetuista lausunnoista ja mielipiteistä

Arviointiselostuksesta annettiin yhteensä 5 lausuntoa ja mielipidettä. Pohjois-Savon ELY-keskus toimittaa kopion kaikista annetuista lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle tämän lausunnon liitteenä. Hankkeesta vastaavan tulee tutustua lausuntoihin ja mielipiteisiin kokonaisuudessaan sekä ottaa niissä esille tulevia asioita tarpeellisilta osin huomioon hankesuunnittelua tehdessään. Alkuperäisiin lausuntoihin ja mielipiteisiin perehtyminen on tärkeää myös sen vuoksi, että seuraavassa esitetään joiltakin osin tiivistetyt versiot mielipiteistä/lausunnoista.

Arviointiselostuksesta annettujen lausuntojen ja mielipiteiden keskeinen sisältö oli yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan seuraava:

Pohjois-Savon ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue toteaa lausunnossaan, että Savitien päällystäminen on vähentänyt olennaisesti maa-aineksen ja pölyn kulkeutumista maantieverkolle. Vitostiellä ei ole väistötiloja eikä kääntymiskaistoja Savitien ja Riihiraitin liittymissä, minkä vuoksi etenkin pohjoisesta tullessa Riihiraitille kääntyminen on koettu turvattomaksi. Pohjois-Savon ELY-keskuksen liikennevastuualue jatkaa 60 km/h nopeusrajoituksen vaikutusalueutta pohjoisesta Savitien liittymän eteläpuolelle ennen hankkeen toteuttamisen aloittamista. Toimenpide parantaa etenkin Savitien ja Riihiraitin liittymien turvallisuutta ja ennaltaehkäisee vaaratilanteiden syntymistä. Liikennevastuualue toteaa, että Kuopion kaupungin tulee aloittaa Savitien liittymän ympäristön parantamistoimenpiteiden suunnittelu ja toteuttaminen Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa, mikäli läjitystoiminnan vilkastuminen tai muut vastaavat syyt sitä vaativat.

Liikennevirasto toteaa lausunnossaan, että Kuopio-Kouvola -junaradan alueella tulee varautua kaksoisraiteeseen. Läjityskasan länsireunan etäisyys raiteen keskilinjaan on noin 50 metriä. Kun huomioidaan lisäraiteen vaatima tilantarve sekä rata-alueen suoja-alue (30 m), on tilavaraus riittävä. Jotta täyttömäki ei aiheuta riskiä radan siirtymille, tulee täyttö rakentaa ennalta laaditun suunnitelman mukaisesti. Suunnitelmasta tulee ilmetä tukirakenteet, joilla estetään heikkolaatuisen materiaalin sortuminen/valuminen radan suuntaan.

Liikenneviraston mukaan alueen pohjasuhteet tulee olla selvitetty asianmukaisilla ja riittäväillä geoteknisillä tutkimuksilla. Selvityksessä on radan perustamisen osalta esitetty arvioita, joihin liittyy paljon epävarmuustekijöitä. Aineistosta ei käy ilmi millaisilla tutkimuksilla täyttöalueen, täyttöalueen ja radan välisen alueen ja radan pohjasuhteet sekä radan perustaminen on selvitetty eikä Liikennevirasto voi em. tiedon puutteiden vuoksi arvioida täytön vaikutuksia rataan eikä suunniteltuun lisäraiteeseen. Liikennevirasto esittää, että geoteknisiä selvityksiä tarkennetaan ja suunnitelmat toimitetaan Liikennevirastoon viimeistään ympäristölupavaiheessa. Liikennevirasto pitää valitettavana läjityskasojen poikkileikkauspiirustusten puutetta. Liikennevirasto myös esittää, että radan stabiiliteettia tulee seurata. Liikennevaikutusten arviointi on lausunnonantajan mukaan toteutettu hyvin.

Pohjois-Savon liitto toteaa lausunnossaan, että arviointiselostuksessa on kuvattu ja huomioitu voimassaoleva maakuntakaavatilanne eikä tästä näkökulmasta liitolla ole huomauttamista. Liitto toivoo toteutusvaihtoehtoa valittaessa kiinnitettävän huomiota siihen, että ratkaisulla ei vaikeutettaisi Heinjoen ampumaradan kehittymistä monipuoliseksi, vähintään valtakunnallisesti merkittäväksi ampumaradaksi. Ampumarataverkostoon on tulossa lähivuosina merkittävä muutos, jos Siilinjärvellä oleva Raasion ampumarata lakkautetaan. Kyseisessä tilanteessa olisi tärkeää, että lähistöllä sijaitsevat ampumaradat pystyvät kompensoimaan tilannetta.

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo toteaa lausunnossaan, että museolla ei ole arviointiselostukseen arkeologisen kulttuuriperinnön ja rakennetun kulttuuriympäristön osalta huomautettavaa.

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry ja Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys r.y. (KLYY) toteavat mielipiteessään, että rakennustyön yhteydessä syntyneet ylijäämämaat kannattaisi pääsääntöisesti sijoittaa tontille erityisesti alavien tonttien

kohdalla kellaritulvien välttämiseksi. Muistuttajat tuovat esille muina käyttökohteina myös leikkikentät, puistot, melu- sekä tulvavallit sekä Heinjoen ajoharjoittelualueen ja ampuma-alueen ympärillä olevat meluvallit. Mielenpitoessa tiedustellaan, mitä liejuja, kuinka paljon ja mistä lähteestä liejut tulisivat ja voisivatko ne sisältää ulosteen mikrobeja. Lisäksi kysytään onko liejujen sisältämällä orgaanisella aineksella vaikutusta kasojen stabiilisuuteen.

Luonnonsuojelupiiri ja KLYY toteavat, että kasat eivät erottuisi mitenkään silmiinpistävästi maastosta ja mikäli läjitystä todella tarvitaan, se tehtäisiin pidemmäksi aikaa. Muistuttajat toteavat, että kasojen metsityksen alkuvaiheessa on syytä suosia haapaa, hieskoivua, rauduskoivua ja kuusta sekakasvustoina.

Vesistövaikutusten osalta muistuttajat tuovat esille, että osa siltarummuista on tehty niin korkealle että kalat eivät pääse kulkemaan rumpujen läpi. Joen virkistysarvoa ei pidetä korkeana, mutta silti jokea ei pidä kuormittaa lisää. Muistuttajat esittävät, että hankkeen vaikutusta Heinjoen suoja-alueeseen on syytä tarkkailla, ettei suoja-alueelle synny vettä johtavia noroja. Lisäksi muistuttajat tuovat esille yhteisvaikutuksen tuhka-alueen kanssa joen veden laatuun. Hankealueen läpi laskevan puron reunojen luonnontilaiseksi jätettävän alueen koko voisi olla isompikin. Muistuttajat myös esittävät, että laskeutusaltaan kokoa suurennettaisiin ja että kasojen alle jäävien ojien virtauksia seurataan.

Muistuttajat pitävät hyvänä liito-oravan papanapuun alueen jättämistä suoja-alueeksi. Vieraslajien osalta esitetään epäily maamassojen peittämisen riittävydestä estämään vieraslajien leviämistä. Muistuttajat esittävät lisätoimenpiteenä, että vieraslajeja sisältävästä maasta vieraslajit ensin niitettäisiin sulan maan aikana ja vieraslajimassa laitetaan energiajätteeseen. Vieraslajien leviämistä tulisi tarkkailla useita kertoja vuodessa ja läjityksen loputtua ja tarvittaessa hävittää niitä. Jättipalsamin ja komealupiinin lisäksi muistuttajat mainitsevat myös jättiputket, kurturuusun, pensaskanukat ja japanintatarin, jotka eivät saa levitä läjitysalueen viereisiin metsiin tai teiden viereen.

Luonnonsuojelupiiri ja KLYY tuovat esille liikennevaikutukset ja raskaan liikenteen suuren määrän. Muistuttajat pitävät välttämättömänä, että vanhan vitostien varteen tehtäisiin kevyen liikenteen väylä bussipysäkeille asti. Bussipysäkeille tulisi tehdä suojatiet. Lisäksi muistuttajat kannattavat kääntymiskaistan tekemistä Savitien risteykseen. Liukkauden torjuntaan tulee kiinnittää huomiota. Renkaiden pesu voi olla hankalaa pakkasten aikaan ja tulisi miettiä, minne pesuvesi johdetaan. Muistuttajat tuovat myös esille liikenteen aiheuttamat meluvaikutukset, joita voidaan lieventää rajoittamalla läjitysalueen aukioloaikoja. Lisäksi muistutuksessa todetaan, että autoradan ja ampumaradan melusta on oltu yhteydessä luonnonsuojelujärjestöihin. Osa ylijäämämasseista voitaisiin sijoittaa olemassa olevien meluvallien päälle ja reunoille melun vähentämiseksi.

Yhteysviranomaisen lausunto

Yhteenveto

Yhteysviranomaisen näkemys hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan läjitysalueen merkittävimmät ympäristövaikutukset liittyvät hankkeen aiheuttamiin vesistö-, melu- sekä liikennevaikutuksiin. Hanke lisää Kallaveteen aiheutuvaa vesistökuormitusta. Prosentuaalisesti kuormitus on kohtalainen Heinjoen osalta. Hiltulanlahden osalta kuormituslaskelmaa tulee ympäristölupahakemuksessa täydentää. Sään ääri-ilmiöt voivat lisätä aika ajoin kiintoaineskuormitusta vesistöön. Keskeistä on hienoainespitoisten hulevesien hallitseminen ylivirtaamatilanteissa.

Hankkeen myötä raskaan liikenteen määrä alueella pysyy samalla tasolla kuin se on ollut nykyisenkin läjitystoiminnan aikana. Raskaan liikenteen määrä verrattuna nollavaihtoehtoon on iso. Liikenne aiheuttaa meluhaittaa etenkin Vitostien läheisyydessä olevalle asutukselle. Tämä yhdessä alueen muiden toimintojen kanssa aiheuttaa kohtalaisia meluhaittoja. Liikennemäärät alueelle lisääntyvät myös jatkossa haulikkoradan käyttöönoton myötä. Liikenteen aiheuttamien haittojen vähentämiseen on arviointiselostuksessa esitetty keinoja. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan esitettyjen keinojen toteuttamista tulee viedä eteenpäin hankesuunnittelun ja muiden alueen toimintojen kehittämisen yhteydessä.

Kannanotto arviointiselostuksen riittävyteen ja hankkeen toteuttamiskelpoisuuteen

Yhteysviranomaisen toteaa, että nyt esitettyä YVA-selostusta voidaan pitää asianmukaisena ja laadukkaana. YVA-selostuksen rakenne on erittäin selkeä ja johdonmukainen. Hankkeen käytännön toteutuksen ja vesien johtamisen ja vesienkäsittelyrakenteiden kuvaus jää lukijalle kuitenkin jossain määrin epäselväksi ja vaikeaselkoiseksi. Asiaan tulee kiinnittää huomiota ympäristölupavaiheessa.

YVA-selostus ja hankkeen YVA-menettely täyttävät lainsäädännössä asetetut sisällölliset ja menettelylliset vaatimukset. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan osallisten ja tulevien päätöksentekijöiden on YVA-selostuksen perusteella mahdollista saada hyvä kokonaiskuva hankkeen eri vaikutuksista, niiden merkittävyydestä ja alueellisesta kohdentumisesta.

Hankkeesta vastaava on YVA-menettelyssä tehtyjen arviointien pohjalta todennut hankkeensa toteuttamiskelpoiseksi. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arviointiselostuksen pohjalta ja kun otetaan huomioon tässä lausunnossa esitetyt näkökohdat ja lieventämistoimet, on mahdollista suunnitella toteuttamiskelpoinen vaihtoehto. Hankkeiden ympäristövaikutusten keskeinen ero muodostuu hankkeen kestoaikojen eroista, jolloin esimerkiksi VE2:ssa vesistökuormitusta ja liikenne- sekä meluvaikutusta tapahtuu ajallisesti kauemmin.

Keskeiset täydennystarpeet

ELY-keskus esittää jäljempänä lausunnossaan täydennystarpeita hankkeen tekniseen toteutukseen ja edellyttää esimerkiksi vesienkäsittelyrakenteista tarkemmat suunnitelmat. Keskeistä on suunnitella vesienjohtamis- ja käsittelyrakenteet siten, että hankkeella ei vaaranneta Heinjokivarren ja alueen pohjoisosassa virtaavan noron LUO-alueiden luonnonarvoja. Suunnittelussa tulee huomioida tulvatilanteiden vaikutus virtaamiin.

Jäljempänä lausunnossa ELY-keskus esittää myös lisätutkimuksia pohjavesivaikutusten selvittämiseksi.

Jatkosuunnittelussa ja lupavaiheessa erityisesti huomioitavat seikat

Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee pitää mielessä koko Heinjoen alueen toimintakokonaisuus. Liikennratkaisuja mietittäessä tulee kiinnittää huomiota eri toimijoiden tarpeisiin ja varautua myös oletettavasti kasvavaan henkilöautoliikenteeseen. Alueen liikennratkaisujen kehittämisessä tulee ottaa huomioon läjitysalueen toimintojen lisäksi myös muu liikennöinti alueella, jolloin esimerkiksi arviointiselostuksessa esitettyjen kääntymiskaistojen ja väistötilojen tarve voi korostua.

Edelleen yhteysviranomaisen haluaa korostaa jätelain mukaista etusijajärjestyksen toteuttamista hankkeessa. Hankevastaavan tulee kehittää toimintatapoja ja lisätä tiedotusta, jotta ylijäämämaiden syntypaikoilla kiinnitetään huomiota syntypaikkalajitteluun ja siihen, että läjitysalueelle ohjataan vain niitä maa-aineksia, joille ei löydy muuta hyötykäyttöä.

Yksityiskohtaiset kannanotot arvioinnin eri osa-alueista:

Arviointiselostuksen riittävyys

Yhteysviranomaisen katsoo, että Kuopion kaupungin Heinjoen ylijäämämaiden läjitysalueen ympäristövaikutuksen arviointiselostus sekä hankkeen YVA-menettely täyttävät YVA-laissa ja -asetuksessa säädetyt sisällölliset ja menettelylliset vaatimukset. Tehdyt arvioinnit on toteutettu kesällä 2017 nähtävillä olleen arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä 29.5.2017 antaman lausunnon edellyttämällä tavalla. YVA-menettelyyn liittyvä osallistuminen on järjestetty riittävästi. Arviointiselostuksessa on esitetty YVA-asetuksen 10 §:n vaatimat asiat. Selostuksen tekninen laatu on hyvä ja selostus on rakenteeltaan selkeä. YVA-menettelyn pohjalta hankkeeseen jäävä suunnitteluun liittyvä yksityiskohtien puute on mahdollista selvittää hankkeen vaatiman ympäristölupamenettelyn yhteydessä toteutettavilla lisäselvityksillä.

Hankkeen kuvaus ja arvioitavat vaihtoehdot

Hankkeen perustiedot käyvät YVA-selostuksesta hyvin ilmi. Hankkeen sisältö ja sijoittuminen on tuotu YVA-selostuksessa selkeästi esille. YVA-selostukseen on liitetty myös havainnollinen tiivistelmä.

Hankkeen tekninen kuvaus on yksityiskohtainen ja siitä käy hyvin ilmi hankevaihtoehtojen 1-2 erot. Hankkeiden kokoero on aikaansaatu jyrkemällä ja korkeammalla kasalla. Eri vaihtoehtojen kasojen pohjapinta-alassa ei ole eroa. Tämä luo hyvin selkeän lähtökohdan arvioinnille ja sen eri vaihtoehtojen vertailu yksinkertaistuu ja arvioinnin epävarmuus vähenee. ELY-keskus toteaa, että arviointiselostuksessa kahden hankevaihtoehdon ero on saatu hyvin selvitettyä.

Arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa ELY-keskus edellytti jätelain etusijajärjestyksen arvioimista massojen läjityksessä. Hankkeen kuvauksessa ja teknisissä tiedoissa on kuvattu maamassojen hyötykäyttöä, mutta kuvaus jää varsin ohueksi. Selostuksessa olisi ollut hyvä avata enemmän maanläjitysalueen ulkopuolella tapahtuvaa massojen syntymistä ja niiden ohjaamista hyötykäyttöön. Kuinka esimerkiksi yksityiset rakentajat saavat tiedon mikäli heidän lähellään olisikin tarvetta maa-aineksille. Kuvauksessa myös todetaan, että massojen sijoittaminen esimerkiksi Heinälammirinteen jätekeskuksen alueelle ei ole mahdollista, mutta lausetta ei perustella mitenkään.

Arviointiselostuksessa ei kuvata haitta-aineita alle alempien ohjearvoja sisältävien maa-ainesten läjittämiseen liittyviä periaatteita. Sen sijaan selostuksessa kuvataan hyvin kuinka alle alempien ohjearvojen sisältävien massojen laadunvalvontaa on tarkoitus tehdä maita vastaanotettaessa. Läjitysalueelle sijoitettavien massojen terminologiassa on epätarkkuuksia. Arviointiselostuksesta saattaa saada virheellisen käsityksen, kuten Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ja KLYY lausunnossaan toteavat, että alueelle oltaisiin mahdollisesti sijoittamassa myös eri lietteitä. Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan näin ei kuitenkaan ole, vaan kyseessä ovat liejut.

Teknisessä kuvauksessa vesienjohtamisjärjestelyjen kuvaus on vielä yleisellä tasolla. Yksityiskohtaisten ojajärjestelyjen suunnittelu edellyttää maastomittauksia. Vesienjohtamisjärjestelyjen kuvausta tulee tarkentaa ympäristölupavaiheessa. Kuvauksesta tulee käydä ilmi vesienjohtamisreitit sekä maanläjitysalueen ulkopuolisten vesien johtaminen. Ulkopuoliset vedet tulisi mahdollisuuksien mukaan pyrkiä johtamaan vesienkäsittelyrakenteiden ohitse. Vesienkäsittelyrakenteet on esitetty YVA-selostuksessa riittävällä tasolla. Hankkeen ympäristölupahakemusvaiheessa tulee lisäksi esittää tarkemmat piirustukset laskeutusaltaasta ja sen mitoituksista. Lisäksi ympäristölupahakemuksessa tulee esittää myös tarkempi kuvaus vesien viivytyalueena käytettävästä suoalueesta. Yhteysviranomaisen pitää suoalueen merkitystä tämän kaltaisessa hankkeessa tärkeänä, koska pelkällä laskeutusallaskäsittelyllä hulevesien sisältämää hienoainesta on vaikea saada pidätettyä. Ympäristölupahakemuksessa vesienkäsittelyrakenteiden kuvauksesta tulee käydä ilmi kuinka ja millä ratkaisulla hienoainekuormitusta saadaan vähennettyä ottaen huomioon myös ylivirtaamatilanteet.

Alueen täyttötapa on selostuksessa kuvattu yleisellä tasolla. Hankkeen jatko suunnittelussa ja toteutuksessa tulee täyttö toteuttaa suunnitelmallisesti siten, että sortumisia ei tapahdu. Tähän asiaan myös Liikennevirasto otti lausunnossaan kantaa. Tämä on tärkeää myös siitä syystä, että täyttötavalla ja maisemoinnilla on merkitystä samentumahaittojen syntymiseen ja niiden ehkäisyyn.

Hankkeen alueelliset ja sisällölliset rajaukset käyvät selostuksesta selkeästi ilmi. Hankkeen nollavaihtoehto on muuttunut arviointiohjelmavaiheesta ELY-keskuksen arviointiohjelmasta antaman lausunnon mukaisesti siten, että nykytilana tarkastellaan tilannetta, jolloin nykyinen läjitystoiminta on loppunut eikä uutta läjitysalueita perusteta alueelle. Samalla myös hankkeen vaihtoehtojen 1-2 massamääriä on tarkennettu. Hankkeen sisältö on pysynyt ennallaan eivätkä tehdyt pienet tarkennukset ole

aiheuttaneet hankkeen osallisille epäselvyyttä hankekokonaisuuden suhteen. Arvioinnissa ei ole ollut mukana vaihtoehtoista sijoituspaikkaa ylijäämämaiden läjitysalueelle. Yhteysviranomaisen on hyväksynyt vaihtoehtoisen paikan puutteen arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa. Arviointiselostuksessa on arvioitu myös tilannetta, jossa hanketta ei toteuteta.

Arviointiselostus sisältää havainnollisen taulukon, jossa kerrotaan kohta kohdalta, kuinka ELY-keskuksen arviointiohjelmasta antama lausunto on otettu huomioon arviointiselostuksessa.

Hankkeesta tiedottaminen sekä YVA-menettelyyn liittyvän osallistumisen järjestäminen

Hankkeeseen liittyvä tiedottaminen on yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan ollut riittävää. Arviointiohjelman ja arviointiselostuksen vireilläolosta on tiedotettu yhteysviranomaisen toimesta. Tiedottaminen on tehty yhteistyössä hankevastaavan kanssa.

YVA-menettelyn kuluessa toteutetut osallistumismahdollisuudet ovat olleet riittäviä. Hankkeen aikana ohjelmavaiheessa pidetyssä yleisötilaisuudessa tulleet huomiot on kuvattu selostuksessa. Yleisötilaisuus on pidetty myös arviointiselostuksen nähtävillä oloaikana. Erityisen hyvänä ELY-keskus pitää hankkeen selostusvaiheessa tehtyä, hankkeen laajuuteen nähden varsin kattavaa lähiasukkaiden haastattelua. ELY-keskus esitti haastattelun tekemistä arviointiohjelmastaan antamassa lausunnossa. Hankevastaava on ottanut tämän huomioon ja lisäksi laajentanut haastattelun kattamaan hankkeesta lähiasutukselle aiheuttamat haitat kokonaisuudessaan. Tässä yhteydessä on käyty vuoropuhelua lähiasukkaiden kanssa ja saatu jatkosuunnittelua varten arvokasta tietoa nykyisen läjityksen aiheuttamista ongelmista ja toiveista uuden hankkeen suunnittelussa. Lisäksi haastatteluissa on saatu lisätietoa mm. alueen elämistöön ja kalastoon liittyen.

Vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen

Sosiaaliset vaikutukset

Sosiaaliset vaikutukset on kuvattu selostuksessa hyvin. Haastattelujen, yleisötilaisuuden sekä annettujen mielipiteiden perusteella on todettu, että läjitystoimintaa ei pidetä lähiasukkaiden keskuudessa erityisen haitallisena. Arviota voidaan pitää oikeansuuntaisena, vaikka erityisesti liikennevaikutuksien osalta osa alueen asukkaista pitääkin hanketta haitallisena. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen vastustus on YVA-menettelyn aikana vähentynyt. Hankkeen aikana tehdyllä asukashaastattelulla ja tiedottamisella on todennäköisesti ollut asiaan vaikutusta.

Meluvaikutukset

Meluvaikutukset on kuvattu mallintamalla. Melumallinnuksen perusteella voidaan kohtuullisen luotettavasti todeta, että itse läjitystoiminta ei aiheuta meluhaittaa lähiasutukselle. Toiminnan meluvaikutukset liittyvät liikenteeseen. Melumallikartoista ei erota taustakarttaa kunnolla eikä eri meluvyöhykkeiden alle jääviä asuinrakennuksia.

Korjatut kartat tulee esittää ympäristölupahakemuksessa. Raportissa kerrotaan, että yhdellä kiinteistöllä päiväaikainen meluohjearvo (55 dB) ylittyy, mutta kiinteistöä ei tarkemmin yksilöidä. Lupavaiheessa meluvyöhykkeille sijoittuvat asuinrakennukset tulee pystyä erottamaan kartalta.

Melun yhteisvaikutusten arviointi on tehty riittävällä tavalla. Eri toimintojen ajallinen eroavaisuus voi toisaalta myös aiheuttaa sen, että kokonaan meluttomia hetkiä lähimmissä häiriintyvissä kohteissa on vähän. Tämä saattaa osaltaan lisätä pienemmistäkin häiriötä aiheuttavista äänistä aiheutuvaa haittaa. Tätä ei ole tuotu selostuksessa esille, mutta toisaalta meluvaikutus on kuitenkin arvioitu kohtalaiseksi ottaen huomioon alueet muut toiminnot. Tätä arviota voitaneen pitää oikeantasoisena.

Haitallisten vaikutusten vähentämiskeinoina on esitetty kuljetuslogistiikan optimointi. Selostuksessa olisi ollut hyvä kuvata, että mitä tällä tarkoitetaan, ja onko tällä saralla edelleen mahdollista vähentää haittoja. Sama toistuu myös ilmanlaatuun kohdistuvissa vaikutuksissa.

Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee ottaa huomioon tuhkevalla läheisyyteen suunniteltu haulikkorata. Hankealueelle liikennejärjestelyt tulee toteuttaa siten, että haulikkoradan taakse on mahdollista toteuttaa tarvittaessa meluseinää tai meluvalli, mikäli sellainen on melun torjumiseksi tarpeen.

Vaikutukset ilmanlaatuun

Ilmanlaadun arvioinnissa ei ole tehty mallinnusta. Yhteysviranomaisen toteaa, että vertailu toisen hankkeen mallinnukseen sekä haastatteluista saatu tieto on arvioinnin kannalta riittävä. Haitallisten vaikutusten vähentämiseksi hankevastaava on jo ryhtynyt toimiin, sillä Savtien asfaltoitua aluetta on jatkettu. Pölyäminen ja tien sotkeentuminen nousivat esille muun muassa ohjelmavaiheessa pidetyssä yleisötilaisuudessa ja yhteysviranomaisen pitää erityisen hyvänä, että toiveisiin on pystytty vastaamaan ja konkreettisia toimia haittojen vähentämiseksi on tehty jo arviointimenettelyn aikana. Arviointiselostuksessa esitetään, että pölypäästöjä voidaan vähentää raskaiden ajoneuvojen renkaiden pesulla. Mikäli renkaiden pesua suunnitellaan, tulee ympäristölupahakemuksessa kuvata, kuinka se on tarkoitus järjestää. Tähän asiaan selvennystä esitti myös Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ja Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys lausunnossaan. Vaihtoehtoisesti renkaiden pesu on mahdollista suunnitella myös jälkikäteen, mikäli asfaltoinnin jälkeen edelleen havaitaan tarvetta vähentää tielle kulkeutuvaa maa-aineksen määrää.

Maisema- ja kulttuuriympäristövaikutukset

Maisemavaikutuksia on kuvattu kolmesta eri paikasta tehdyillä kuvasovituksilla. Kuvien ottopaikan sijainti on kerrottu tekstissä, mutta sijainti olisi ollut vielä hyvä havainnollistaa kartalla. Kuvasovituksista saa hyvän kuvan eri vaihtoehtojen mukaisista läjityskasoista ja niiden sijoittumisesta maisemakuvaan. Arviointi on tältä osin riittävä. Toiminnalla ei ole vaikutusta kulttuuriympäristöön, koska hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole kulttuuriympäristö-, muinaismuisto- tai rakennetun ympäristön kohteita.

Vaikutukset liikenteeseen ja rataan

Liikennevaikutusten arvioinnissa on esitetty havainnolliset karttakuvat alueen nykytilanteesta. Myös paikalta otetut valokuvat havainnollistavat tilannetta lukijalle. Raskaan liikenteen kasvu verrattuna VEO:aan on erittäin merkittävä. Raskas liikenne tuo mukanaan liikenneturvallisuutta vaarantavia tekijöitä. Arvioiden perusteella ongelmakohdat ovat erityisesti Savitien ja Riihiraitin liittymien kohdalla. Arviointiselostuksessa on esitetty toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi. Selostuksessa tuodaan esille nopeusrajoituksen muuttaminen 60 km/h Savitien pohjoispuolisella osuudella. Pohjois-Savon ELY-keskuksen Liikenne-vastuualue on lausunnossaan todennut, että 60 km/h nopeusrajoitusta tullaan jatkamaan pohjoisesta Savitien eteläpuolelle asti. Arviointiselostuksessa todetaan, että vaihtoehtoisesti tulisi kysymykseen Vitostieltä kääntyvän kaistan ja väistötilan rakentaminen Savitielle ja väistötilan rakentaminen Riihiraitin liittymään. Yhteysviranomaisen suosittelee, että näiden toimenpiteiden toteuttamista vietäisiin eteenpäin nopeusrajoituksesta huolimatta, ottaen huomioon myös alueen oletettu muu lisääntyvä liikenne ampumaradan osalta. Lisäksi hankealueelle johtavan tien suunnittelussa tulee ottaa huomioon tulevan haulikkoradan alue.

Liikennevirasto on lausunnossaan nostanut esille läjitystoiminnan vaikutukset rataan. Lausunnossa on otettu kantaa geoteknisten selvitysten lähtötietojen puutteellisuuteen. Yhteysviranomaisen pitää heikkolaatuisten maamateriaalien läjitystä haastavana toteutettavana, joka vaatii ennakkosuunnittelua ja täytön aikaista seurantaa. Yhteysviranomaisen toteaa, että hankevastaavan tulee olla riittävässä yhteydessä Liikennevirastoon hankkeen jatkosuunnittelussa. Läjitysalueen tarkemmat toteutussuunnitelmat tulee toimittaa Liikenneviraston tiedoksi. Suunnitelmista tulee käydä ilmi hankkeen vaikutus radan stabiliteettiin niin täytön aikana, kuin myös täytön saavutettua lopullisen korkeuden. Läjityskasojen penkereiden tekemisessä tulee ottaa huomioon arviointiselostuksessakin esitetyt keinot sortumien estämiseksi. Lähtökohtana tulee olla, että läjityskasat rakennetaan alusta lähtien siten, että sortumien ja liukupintojen ennaltaehkäisemiseksi on olemassa riittävät varmuusmarginaalit.

Luonnonympäristövaikutukset

Vaikutukset pintavesiin

Pintavesien nykytila on arviointiselostuksessa kuvattu varsin kattavasti. Taulukon 12 tulokset olisivat luotettavampia, mikäli kunkin suureen kohdalla olisi ilmoitettu myös näyttekertojen lukumäärä.

Pohjasedimenttien tila on kuvattu vain karkealla tasolla. Arvioinnissa olisi voitu kiinnittää huomiota siihen, näkyykö tuloksissa Heinjoen nykyisen läjitystoiminnan vaikutus.

Vedenlaadun poikkeustilannehavainnoissa kerrotaan erään Heinjokivarren asukkaan todenneen, että Heinjoen vesi on ajoittain samentunutta sulamisvesien aikaan ja sateiden jälkeen. Alueella todettiin hienoainespäästö Heinjokeen kesällä 2017. Tarkastuksella todettiin, että todennäköisin aiheuttaja hienoainespäästölle on ollut edellisenä syksynä alueella tehty ojitus motocrossradan meluvallin takana. Maaperä on hyvin hienoaines/humuspiitoista ja sulamisvedet voivat aiheuttaa ojapenkoihin sortumia. Hankkeen yhteydessä tehtävien ojien luiskat tulisi tehdä mahdollisimman

loiviksi ja tarvittaessa virtaavan veden aiheuttamaa eroosioherkkyyttä tulee vähentää kiveämällä ojia. Ojien eroosioherkkyys tulee ottaa hankesuunnittelussa huomioon.

Vaikutukset pintavaluntaan ja tulvimiseen on arvioitu yleisellä tasolla. Tulvimisen lisääntymisen arviointiin liittyy epävarmuuksia lähtötietojen puutteellisuuden takia. Epävarmuutta tulee pyrkiä kompensoimaan varaamalla riittävän suuri suoalue veden viivytyksalueeksi. Myös laskeutusaltan mitoituksessa tulee ottaa huomioon tulvimiseen liittyvä epävarmuus. Suoaluetta kuvataan arviointiselostuksessa pintavalutuskenttänä. Hankesuunnittelussa tulee arvioida suon vesitilannetta vesienjohtamisjärjestelyjen jälkeen. Mikäli on oletettavaa, että suo vettyy siinä määrin että havupuut kuolevat, tulisi havupuusto poistaa suoalueelta etukäteen ennen vesien johtamista alueelle. Keskeistä on suunnitella alue siten, että vesien jakautuminen alueelle on tasaista. Alueella oleva ojasto tulee tarvittaessa tukkia oikovirtausten estämiseksi. Suoalueesta tulee esittää tarkempi tekninen kuvaus ympäristölupahakemuksessa.

Vaikutukset vesien laatuun on arvioitu kattavasti. Arvio ravinne- ja kiintoainekuormasta on hyvin tehty. Vesiensuojelumenetelmien teho on yliarvio kun vesiensuojelurakenteet eivät kata koko alueen huuhtoumia, mutta toisaalta hankealue on käytössä vaihteittain. Alueen taustakuormitus on laskettu metsämaan arvoilla, joten sen voi arvioida olevan aliarvio, mikä suurentaa maanlajitystoiminnan arvioitua kuormitusosuutta. Arviointiselostuksessa on arvioitu tuleva kuormitus ja sen osuus Heinjoen koko valuma-alue huomioon ottaen. Fosforikuormituksen osuus Heinjoen koko kuormituksesta on arvioitu olevan 0,3 %. Yhteysviranomaisen laskelmien perusteella oikea lukema on 14,3 % $((63 \text{ ha} * 1,42 \text{ kg/ha/a}) / (22 \text{ km}^2 * 100 \text{ l/km}^2 * 0,07 \text{ kg/ha/a})) * 100 \%$.

Selostuksessa todetaan, että Hiltulanlahdelle tulee ravinne- ja kiintoainekuormitusta muiltakin valuma-alueilta. Hiltulanlahti on osa Koiravettä, jonka valuma-alueesta Heinjoen valuma-alueen osuus on noin 22 km² ja muun valuma-alueen osuus noin 20 km², joten Heinjoen valuma-alueosuus on noin puolet. Hiltulanlahden eteläpuoliskossa Heinjoen kautta tulevan kuormituksen merkitys korostuu. Lupavaiheessa tuleekin tarkastella kuormituksen merkittävyyttä myös Hiltulanlahden puolella.

Poikkeustilanteiden aiheuttamaa kuormitusta on arvioitu vain yleisellä tasolla. Poikkeustilanteita ennaltaehkäistään sijoittamalla stabiliteetiltaan heikkojen täyttömaakerrosten väliin karkeampia maa-aineskerroksia ja rakentamalla luiskat kaltevuuteen 1:4 tai loivemmiksi. ELY-keskus pitää kyseistä toimenpidettä vesistö päästöjen ehkäisemiseksi tärkeänä. Ympäristölupahakemuksessa tulee lisäksi esittää tarkempi suunnitelma kuinka mahdollisia poikkeustilanteiden päästöjä ehkäistään ja kuinka vahinkotilanteessa toimitaan.

Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä pohjavesiin

Läjitystoiminnalla ei ole arvioitu olevan merkittävää vaikutusta pohjaveden pinnantasoon. Tämä on perusteltu viittaamalla toiseen tutkimukseen. Kyseisessä tutkimuksessa läjitysmäärä on ollut alle 10 % VE2 mukaisesta läjitysmäärästä. Yhteysviranomaisen mielestä hankkeet eivät ole suoraan verrannollisia keskenään. Arvioinnissa olisi pitänyt ottaa huomioon tämän kyseisen hankkeen ominaispiirteet ja

kaivojen sijainti. Arvioinnista on vaikea saada yksiselitteisesti selville käytössä olevien talousvesikaivojen sijainti eikä kaivoja, joiden vedenlaatu selvitetään, ole esitetty. Esimerkiksi radan toisella puolella hankealuetta lähinnä olevien kiinteistöjen mahdolliset kaivot ja läjitysalueen vaikutus kaivojen vedenpinnan korkeuksiin olisi pitänyt tuoda selvityksessä selkeästi esille. Lähimpien kaivojen korot ja vedenpinnan tasot tulee mitata ennen toiminnan aloittamista. Tällä tavalla on mahdollista tehdä arviota siitä, mihin kaivoihin vaikutukset voivat kohdentua ja miltä osin tarkkailua tulee tehdä. Ennen toiminnan aloittamista tehtyjä tutkimuksia voidaan myös tarvittaessa hyödyntää myöhemmin, mikäli toiminnasta epäillään aiheutuneen vaikutuksia alueen kaivoihin.

Vedenlaadun arvioinnissa on viitattu vain mahdollisen öljyvahingon aiheuttamiin vaikutuksiin. Tarkastelu on liian suppea. Talousvesikaivoista on esitetty tutkittavan analyysivalikoima, joka kertoo lähinnä siitä, onko kaivojen vesi juomakelpoista. Analyysivalikoimasta puuttuu arviointiselostuksessa kuvatut maanlajitystoiminnan aiheuttamat vaikutukset happi-, sulfaatti-, alumiini-, rauta- ja mangaanipitoisuuksiin. Lisäksi maanlajitystoiminnalla voi olla vaikutusta myös pohjaveden metallipitoisuuksiin (esim. sinkki). Tarvittavat lisätutkimukset tulee tehdä ennen toiminnan aloittamista. Mikäli joitain tutkimuksia ei nähdä tarpeellisena tehdä, tulee asia perustella.

Pohjaveden seurantaohjelmassa esitetään asennettavaksi kolme uutta havaintoputkea. Ympäristölupahakemusvaiheessa putkien sijainti tulee esittää kartalla. Tässä vaiheessa tulee esittää myös putkista analysoitavat parametrit ja esitys tarkkailun tiheydestä.

Vaikutukset luonnonsuojelu- ja Natura-alueisiin

Hankkeesta ei ole arvioitu aiheutuvan vaikutuksia luonnonsuojelu- ja/tai Natura-alueille. Hankealueella tai sen läheisyydessä ei sijaitse luonnonsuojelu- tai Natura-alueita. Arviointi on tässä tapauksessa tehty riittävällä tavalla.

Vaikutukset kasvillisuuteen ja luontotyypeihin

Alueelta tehty luontoselvitys on riittävä ja ajantasainen. Alueelta ei ole löytynyt luonnonsuojelulain mukaisia luontotyyppisiä tai uhanalaisia kasvilajeja. Kasvillisuus on pääosin tavanomaista, suot pääosin ojitettuja ja metsät käsiteltyjä.

Hankealue rajautuu pohjoisessa suoraan Heinjoen puroalueeseen. Puroalue on merkitty Heinjoen osayleiskaavaan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeäksi alueeksi (LUO). Heinjoen puroalue jää varsin kapeaksi ottaen huomioon puron toisella puolella olevien toimintojen (maa-ainesvallit, rata-alue) läheisyyden. Puron kiintoainepitoisuuden on arvioitu kasvavan hankkeen seurauksena. Suunnitelmassa on esitetty toimenpiteitä näiden haittojen minimoimiseksi. Jatkosuunnittelussa tulee myös esittää, miten estetään maa-ainesten valuminen puro-alueelle. Ympäristölupahakemuksessa tulee esittää tarkemmat suunnitelmat vesienjohtamisesta LUO-alueen puoleisella reunalla ja lisäksi hakemuksessa on esitettävä ratkaisu LUO-alueelle johdettavien vesien käsittelyn tehostamisesta. Vesienjohtamisen ja -käsittelyn suunnittelun lähtökohta tulee olla, että LUO-alueen

luonnonarvoja ei esitetyllä ratkaisulla vaaranneta. Yksi mahdollisuus on lisätä suoja-
aluetta puron ympärille.

Arviointiselostuksessa todetaan, että hankealueen pohjoisosassa on vesilain mukainen luonnontilaisen kaltainen noro. Tämä noro ja sitä ympäröivä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue jätetään kaivuiden ulkopuolelle. ELY-keskuksen 8.11.2017 tekemän maastotarkastelun perusteella noro on luonnontilaisimmillaan selvitysalueen ulkopuolella lähellä noron laskua Heinjokeen. Arviointiselostuksessa todetaan, että hankkeen myötä virtaaman ja varsinkin virtaamahuippujen norossa arvioidaan nousevan. Lisäksi norossa virtaavan veden kiintoainemäärien ja -pitoisuuksien arvioidaan nousevan. Näiden muutosten arvioidaan aiheuttavan vähäisen negatiivisen vaikutuksen noroon, mutta koska kohteen luontotyyppi, puusto ja valaistusolot sekä uoman kulku säilyvät entisellään ja hanke ei estä veden virtausta norossa, vaikutusta ominaispiirteisiin ei arvioida merkittäväksi. Yhteysviranomaisen toteaa, että vesienkäsittelyn suunnittelun lähtökohtana tulee olla se, että vaikutukset noroon jäävät niin vähäisiksi, jolloin vesienjohtamiselle noroon ei tarvitse hakea vesilain mukaista poikkeusta.

Vaikutukset elämistään ja ekologisiin yhteyksiin

Alueen luoteisnurkkaan ulottuu pienialaisesti liito-oravan elinympäristö. Liito-oravaesiintymä kannattaa rajata pois hankealueesta tai osoittaa selvästi, että alueelle ei tuoda maamassoja. Tämä varmistaa sen, että liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ei häviä tai heikkene eikä luonnonsuojelulain mukaista poikkeuslupaa tarvita.

Heinjoessa oleva kalasto on arvioitu riittävällä tasolla. Arviointiselostuksessa todetaan, että hankkeella on vain vähäistä vaikutusta kalastoon.

Vaikutukset maankäyttöön

Vaikutukset maankäyttöön on arvioitu hyvin hyödyntämällä useita eri lähteitä. Ympäristövaikutusten ohella on laadittu samanaikaisesti Heinjoen osayleiskaavaa. Sekä kaava- että YVA-menettelyssä on molemmin puolin hyödynnetty tuotettua tietoa. Arviointiselostuksen mukaan hanke ei estä tai rajoita hyväksytyjen ampumaradan tai moottoriurheilukeskuksen kehittämissuunnitelmien eikä vahvistettujen ja oikeusvaikutteisten tai ehdotusvaiheessa olevan Heinjoen osayleiskaavan maankäyttövarausten toteuttamista.

Yhteysviranomaisen huomauttaa edellä mainitun mukaisesti, että hankkeen vesien johtamisjärjestelyt tulee toteuttaa siten, että Heinjoen varren LUO-alueen luonnonarvoja ei vaaranneta.

Toiminnan vaikutusten seuranta

YVA-selostukseen sisältyy yleispiirteinen kuvaus vaikutusten seurantaohjelmasta. Esitettyä kuvausta voidaan pitää hankkeen suunnitteluvaihe huomioon ottaen riittävänä. Tarkempi tarkkailusuunnitelma tulee esittää ympäristölupahakemuksen

yhteydessä. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan alueen eri toimintojen tarkkailut tulee yhdistää yhteistarkkailuohjelmaksi, jolloin eri toimintojen yhteisvaikutuksesta saadaan paras mahdollinen käsitys.

Tarkkailussa ei ole esitetty varsinaista vesien kuormitustarkkailua ollenkaan. Vesienjohtamis- ja käsittelyjärjestelmien suunnittelun edetessä tulee arvioida myös kuormitustarkkailun tarve uudelleen. Hankkeen vesistö tarkkailun tulee kattaa virtaamahuiput riittävän hyvin. Tuhkavallin tarkkailupiste Vn1 soveltuu myös maanlajitystoiminnan vaikutusten tarkkailuun, sillä piste sijaitsee hankealueelta tulevan noron laskukohdan jälkeen eikä tarkkailupisteen vaihtamiseen ole sen vuoksi syytä. Käyttötarkkailussa on seurattava vesienjohtamis- ja käsittelyjärjestelyiden toimivuutta.

Pohjaveden tarkkailuohjelmaan on viitattu lausunnossa edellä.

Vieraslajien esiintymistä alueella tulee seurata ja varmistaa, että vieraslajeja ei pääse kulkeutumaan lähiympäristöön.

Epävarmuustekijät

Hankkeen suunnittelutilanne ei tuo merkittävää epävarmuutta hankkeen ympäristövaikutusten arviointiin. Läjityskasojen sijaintiin ja kokoon ei liity epävarmuuksia. Ympäristövaikutusten arviointeihin liittyviin epävarmuustekijöihin on kiinnitetty YVA-selostuksessa huomiota riittävästi. Vaikutusten suuruuden ja laajuuden osalta merkittävimmät epävarmuustekijät liittyvät yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen pohjavesivaikutuksiin sekä hankkeesta aiheutuvan vesistökuormituksen epävarmuuteen mahdollisessa tulvatilanteessa. Epävarmuutta on mahdollista hallita, kun vesienjohtamis- ja vesienkäsittelyrakenteet suunnitellaan siten, että niiden mitoitus riittää myös ylivirtaamatilanteiden aikana.

Vaihtoehtojen vertailu ja toteuttamiskelpoisuus

Hankkeen eri toteuttamisvaihtoja on vertailtu riittävästi YVA-selostuksessa. Kahden eri hankevaihtoehtojen erot tuodaan hyvin esille.

YVA-selostuksessa on todettu hankkeen eri vaihtoehdot toteuttamiskelpoisiksi. Yhteysviranomaiselle saapuneissa lausunnoissa ja mielipiteissä hankkeen toteuttamiskelpoisuuteen on suhtauduttu neutraalisti. Arviointiohjelmavaiheessa saatiin lausunto, jossa läjitysalueen toteuttamista vastustettiin. Arviointiselostusvaiheessa vastustusta ei ole juuri ollut. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arviointiselostuksen pohjalta ja kun otetaan huomioon tässä lausunnossa esitetyt näkökohdat ja lieventämistoimet, on mahdollista suunnitella toteuttamiskelpoinen vaihtoehto. Hanketta voidaan viedä eteenpäin, kun ympäristölupahakemuksessa otetaan huomioon yhteysviranomaisen tässä lausunnossa esiin nostamat täydennystarpeet.

Arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen lausunnon nähtävilläolo

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiselostuksesta on nähtävillä 28.11.2017-29.12.2017 Kuopion valtuustotalolla (Suokatu 42) sekä Pohjois-Savon ELY-

keskuksessa (Kallanranta 11, Kuopio). Lausunto on luettavissa myös verkossa osoitteessa www.ymparisto.fi/heinjoenlajitysalueyva.

Tämän lisäksi yhteysviranomaisen lähettää lausunnon sähköpostilla niille, jotka ovat arviointiselostuksesta mielipiteen tai lausunnon esittäneet.

Jakelut ja maksut

Jakelu

Kuopion kaupunki

Tiedoksi

Lausunnon ja mielipiteen jättäneet

Itä-Suomen aluehallintovirasto, ympäristöluvat vastuualue

Suomen ympäristökeskus SYKE

Maksu

Tästä yhteysviranomaisen lausunnosta peritään Kuopion kaupungilta maksu, jonka suuruus on 6000 euroa.

Maksupäätös on annettu valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla ja sen määrä perustuu valtioneuvoston asetukseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2017 (1554/2016). Ao. asetukseen sisältyvän maksutaulukon mukaan yhteysviranomaisen arviointiselostuksesta antamasta lausunnosta suppeassa hankkeessa perittävä maksu on 6000 euroa, jos asian käsittelyyn on käytetty 7-13 henkilötyöpäivää. Tämän hankkeen osalta käsittelyyn on käytetty yhteensä 10 henkilötyöpäivää.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Johtaja

Jari Mutanen

Ympäristöylitarkastaja

Olli Hirsimäki

Liitteet

Kopiot annetuista lausunnoista ja mielipiteistä (hankkeesta vastaavalle)

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument har godkänts elektroniskt

Mutanen Jari 27.11.2017 19:02